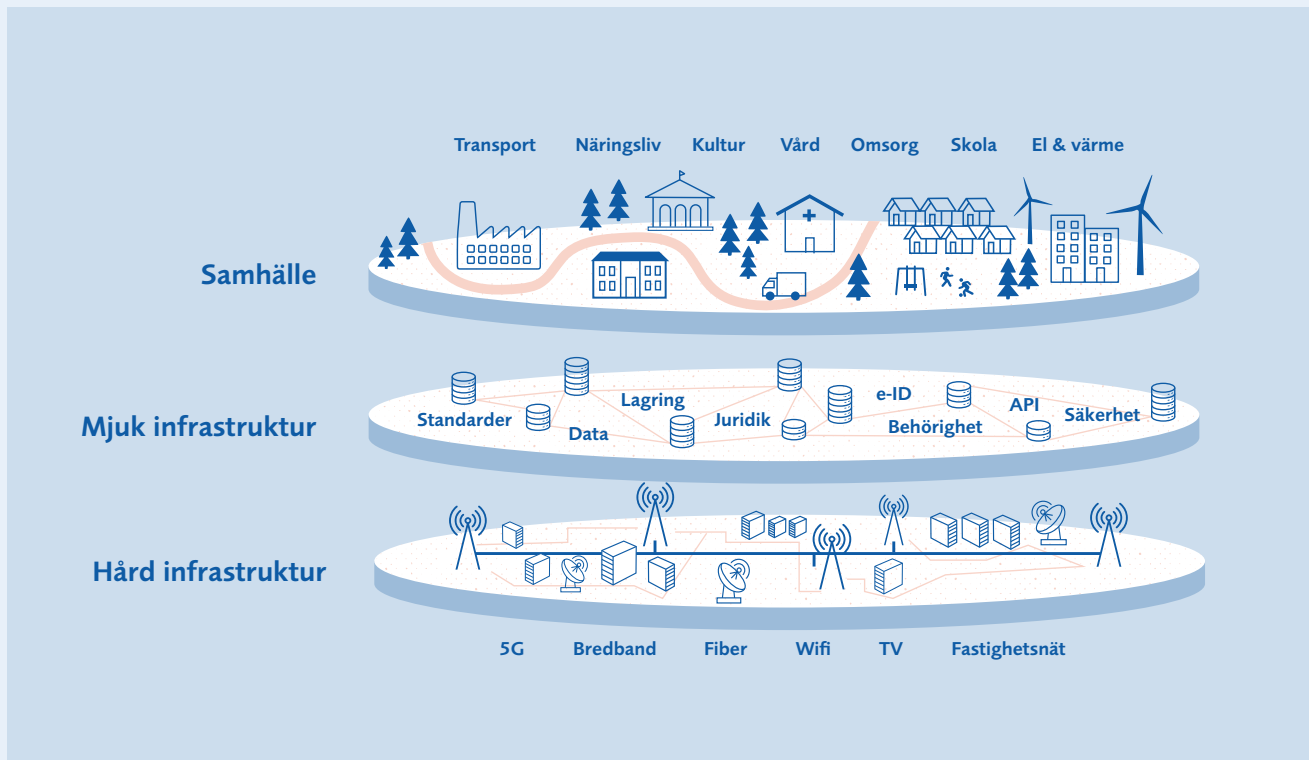

• Digitala infrastrukturer

Tillgången till en robust digital infrastruktur är en grundförutsättning för Västerbottens digitalisering. Det innefattar fysiskt infrastruktur med möjlighet till reservförbindelser, men också mjuk infrastruktur som till exempel standarder och grundläggande tjänster. Det behövs också effektiva och moderna informationssystem baserade på gemensamma standarder och interoperabilitet mellan system på lokal, regional, nationell och global nivå. En tredje typ av grundläggande förutsättning är tillgång till data och plattformar för att tillgängliggöra, dela och utbyta data för att få bättre beslutsunderlag och djupare insikter för organisationer.

Västerbotten har under många år haft ett av de bäst utbyggda och snabba bredbandsnäten i Sverige⁷. En effektiv regional samverkan med stora gemensamma investeringar för utbyggnad med stadsnät och ett regionalt nät har varit en framgångsfaktor. Bredbandsutbyggnaden i Västerbotten har finansierats med hjälp av offentliga stödmedel men också av marknaden, men då uteslutande till områden som varit kommersiellt attraktiva. Den största delen av Västerbotten areal består av områden som inte bedöms vara marknadsmässiga och där har offentliga stödmedel varit grunden till utbyggnad.

Det finns dock fortfarande områden i Västerbotten som saknar eller har svag uppkoppling, och där utbyggnaden är svårare. Detta har bidragit till att andra regioner i dag har bättre täckning. För att bibehålla och förbättra tillgängligheten till uppkoppling i

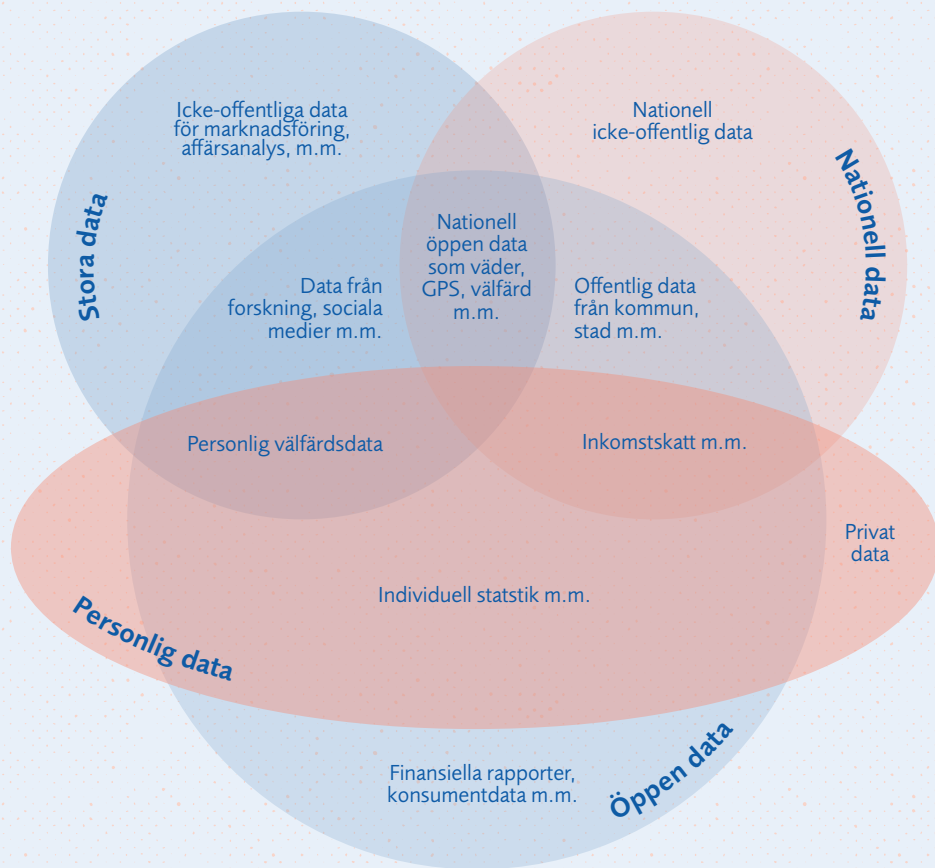
länet krävs dels att det existerande bredbandsnätet kontinuerligt vidareutvecklas, dels en fortsatt utbyggnad genom fiber eller andra tekniska lösningar.

I ett glesbefolkat län som Västerbotten med långa avstånd mellan samhällen, orter och byar är tillgången till ett väl utbyggt och fungerande mobilt bredband i dag lika viktigt som fast bredband. Full täckning är av stor vikt för att nya digitala lösningar ska kunna utnyttjas i hela länet och för mer avancerade välfärdstjänster, tekniklösningar och företags behov krävs hög bandbredd och tillgång till sensornätverk till exempel genom 5G.

Tillgång till bredband, såväl fast som mobilt, är en central del i att skapa ökad tillgänglighet och skapa förutsättningar för att kunna bo och verka i hela Västerbotten. För att nå bredbandsmålen krävs ytterligare finansiering från offentliga aktörer. Det behövs också en regional stödmodell som skapar ett rundare Västerbotten där man i samråd fördelar medel utifrån behov och utmaningar.

En viktig utmaning för att dra nytta av digitaliseringen är att digitala system och produkter kan kommunicera med varandra och fungera ihop, interoperabilitet. För detta krävs att system och produkter i största möjliga mån använder samma standarder och att möjligheten till samverkan byggs in i mjukvara och rutiner.

I dag finns stora utmaningar avseende detta då såväl företag som olika regioner och kommuner eller myndigheter tar fram lösningar som inte går att kombinera mellan organisationer. I många fall upphandlas system, tjänster och produkter i interna processer, när det finns potential att samverka med andra organisationer med liknande behov. Samtidigt är frågan komplex och i många fall krävs insatser i huvudsak på nationell eller europeisk nivå parallellt med samverkan regionalt för att detta ska vara möjligt. Att arbeta utifrån gemensamma ramverk för olika delar i digitaliseringen, till exempel arkitektur och mognadsmätningar, medför också ett gemensamt lärande och stärker synen på vad det är som är viktigt för att digitaliseringen ska bli lyckad. Det skapar också förutsättningar för att hitta gemensamma plattformar och samordning.

Hur data blir en resurs.

Tillgång till data är en grundpelare i den digitala omställningen och berör alla områden i samhället. Det handlar dels om att skapa, dela och nyttja data, dels om att utveckla standarder samt nationellt och internationellt utbyte⁸. Tillgång till data och att den kan delas och återanvändas av flera olika aktörer kommer att vara viktigt för att ta tillvara digitaliseringens möjligheter i Västerbotten och främja invånarnas livskvalitet och välbefinnande. Genom att tillgängliggöra offentliga data kan fler delta i skapandet av tjänster och servicelösningar, eller effektivisera verksamheter genom bättre beslutsunderlag och kunskap om behov och mönster. Samtidigt, när data blir en mer betydande del av våra liv och våra samhällsstrukturer, behöver samhällets aktörer säkerställa att rättigheter och skyldigheter avseende dessa blir skyddade och vägvisande, och att tjänster präglas av en universell utformning⁹.

För företag kommer affärsmodeller baserade på stora datamängder samt köp eller försäljning av data att vara avgörande för konkurrenskraften på sikt. I dag tillgängliggörs data till viss del men fortfarande inte i den utsträckning som kan vara möjlig. I många fall finns också komplexa etiska och juridiska frågor om att tillgängliggöra vissa typer av data. Regulatorisk utveckling inom data och datatillgång kommer att vara av fundamental betydelse för den digitala transformationens utveckling och sociala hållbarhet. Inom EU pågår arbete med att skapa marknadsplatser för att köpa och sälja data för kommersiellt bruk. Det finns potential att vidareutveckla tillgängligheten till data i Västerbotten och att ta tillvara möjligheterna till effektivisering, kvalitetsförbättring och inte minst företagets långsiktiga konkurrenskraft.

Nyckelåtgärder

- Utbyggnad och utveckling av det fasta och mobila bredbandsnätet för ökad tillgänglighet, robusthet, högre prestanda och kvalitet, samt vidareutveckling av regional samverkan i bredbandsfrågor
- Utveckla och stärka samverkan avseende gemensamma ramverk som underlättar och påskyndar organisationers förmåga att driva digitalisering, exempelvis rörande arkitektur, mjuk infrastruktur och mognadsmätningar.
- Insatser för att utveckla och stärka regionala aktörers möjligheter att skapa, tillhandahålla och dela data på ett hållbart sätt, bland annat genom att stärka samverkan på olika nivåer och därigenom skapa förutsättningar för interoperabel datadelning.

⁸ VINNOVA (2021) Sveriges förutsättningar i den digitala strukturomvandlingen, analysbilaga.

⁹ Universell utformning betyder sådan utformning av produkter, miljöer, program och tjänster att de ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning.